

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.049/2020/11.

A felperes:

felperes neve (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

71. számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Nagy Gergely ügyvéd, **jogi képviselő 1 székhelye**)

Az alperesek:

I. rendű alperes: **I. rendű alperes neve (I. rendű alperes székhelye)**

II. rendű alperes: **II. rendű alperes neve (II. rendű alperes székhelye)**

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Magyar János ügyvéd (jogi képviselő 2 székhelye)

A per tárgya:

Kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 2.G.21.069/2018/27.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Felperes 2.G.21.069/2018/30.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 150.000,- (Egyszázötvenezer) forint, továbbá a II. rendű alperesnek 100.000,- (Egyszázezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

- [1] Az alperesekkel szemben vagyoni és nem vagyoni kártérítés iránt pert indító I-III. rendű felperesek közül a per során a törvényszék 2019. március 20. napján kelt 2.G.21.069/2018/16. számú végzésével az I. rendű felperes által előterjesztett nem vagyoni kártérítési keresete, továbbá a II. és III. rendű felperes keresete vonatkozásában a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 157. § a) pontja alapján - visszautalva az 1952. évi Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakra - a pert megszüntette. Indokolásában megállapította, hogy az

alperesként megjelölt társasházak perbeli jogképessége a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Társasházi tv.) 3. § (1) bekezdése szerint a felperesek által előterjesztett ezen igényekre nem áll fenn.

A **(település 1)-i** Ítéletábra 2019. június 25. napján jogerős **Gpkf.../2019/2.** számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését - annak helyes indokai mellett - helybenhagyta.

A törvényszéknek a jogerős permegszüntető végzésre figyelemmel a perben már kizárólag csak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az I. rendű felperes (a továbbiakban: felperes) által előterjesztett vagyoni kártérítési igény jogalapjában ésösszecszerűségében megalapozott-e. Az elsőfokú ítélet ehhez kapcsolódóan az alábbi tényállást rögzítette:

[2] A felperes, mint kivitelező az I. és II. rendű alperesekkel, mint megrendelőkkel 2010. évben építési vállalkozási szerződéseket kötött az alperesi társasházak külső homlokzati hőszigetelési munkáinak elvégzésére. Az I. rendű alperessel 2010. április 19. napján megkötött vállalkozási szerződés teljesítésének véghatárideje 2010. október 4. napja, a kikötött egyösszegű vállalkozói díj pedig bruttó 31.044.690,- forint volt. A II. rendű alperessel 2010. április 9. napján kötött szerződés szerint a teljesítési véghatáridő 2010. szeptember 20. napja, a kikötött fix díj pedig bruttó 19.802.854,- forint volt. A megrendelt munkák elvégzését követő átadás-átvételi eljárást ehhez képest későbbi időpontban, 2010. november 23. napján folytatták le.

[3] A felperes a kivitelezéshez szükséges hőszigetelő anyag beszerzése érdekében 2010. július 6. napján szállítási keretszerződést kötött a perben nem álló A Kft.-vel. A szerződés alapján a felperes 30 napos határidőn belül volt köteles a megrendelt építőanyagok vételárát megfizetni, a szállítási szerződés biztosítékként többek között a perindításkor II. rendű felperes, mint ügyvezető készfizető kezességet vállalt, míg a II. és III. rendű felperesek jelzálogjogot engedtek a tulajdonukat képező **(cím 1)** szám alatti ingatlanukra.

A felperes az A Kft. felé a szállítási keretszerződés alapján leszállított építőanyagok vételárát a felek által módosított, 2011. december 1-i határidőig nem fizette meg, ezért a szállító cég pert indított jelen per felperese, mint egyenes adóssal, valamint a kezessel, és a zálogkötelezettekkel szemben. A (...) Törvényszék **G.../2012.** számon, e perben hozott jogerős ítélet alapján a felperes mellett a II. rendű felperest, mint készfizető kezest, III. rendű felperest pedig a II. rendű felperessel fennálló házastársi közös vagyonból jutó rész erejéig egyetemlegesen kötelezte a bíróság 24.427.680,- forint vételár és járulékainak megfizetésére. Kötelezte továbbá a II. és III. rendű felperest a tulajdonukat képező ingatlantulajdonból (mint zálogtárgyból), a hitelezői igénykielégítés túsérésére.

A fenti jogerős ítélet alapján az A Kft., mint végrehajtást kérő kérelmére **(végrehajtó neve)** önálló bírósági végrehajtó előtt **V.../2015.** szám alatt a felperessel, **V.../2015.** szám alatt a II. rendű felperessel, míg **V.../2015.** szám alatt III. rendű felperessel szemben van folyamatban végrehajtási eljárás, melyekben több végrehajtási cselekmény történt.

[4] A felperes 2012-ben az alperesekkel fennálló vállalkozási szerződésből eredően még ki nem egyenlített pótmunkadíj, jogosulatlanul levont kötbér miatt visszatartott vállalkozói díj megfizetése iránt pert indított az alperesekkel szemben, mely a **(település 2)-i** Törvényszék előtt **G.../2013.** szám alatt volt folyamatban. A **(település 1)-i** Ítéletábra az e perben hozott elsőfokú ítélettel szemben benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban **Gf.../2016/3.** számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban a felperes és az alperesek közötti vállalkozási szerződésből eredő elszámolási jogvitában a **(település 2)-i** Törvényszék **G.../2016/55.** számú jogerős ítéletével kötelezte az I. rendű alperest 35.167.677,- forint, míg a II. rendű alperest 14.521.070,- forint vállalkozói díj és mindkét esetben 2011. április 1. napjától számítandó törvényes késedelmi kamat megfizetésére.

A kereseti kérelem és alperesek védekezése

- [5] A felperes a részleges permegszüntetés után fennmaradt keresetében 27.977.081,- forint összegű vagyoni kár és ezen összeg után 2015. január 13. napjától járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest. A II. rendű alperessel szemben fenntartott felperesi követelés 12.248.773,- forint vagyoni kár és járulékai megfizetésére irányult.
- [6] Indokolásként előadta, hogy az I. és II. rendű alperes megrendelésére végzett vállalkozói tevékenységhez a perben nem álló A Kft.-től szerezte be a szükséges szigetelőanyagokat. Az I. és II. rendű alperesek a vállalkozási szerződésben foglalt fizetési kötelezettségüknek csak részben tettek eleget, ezért a ő nem tudta kifizetni az A Kft.-nek a beszállított hőszigetelő anyagok ellenértékét. Emiatt az A Kft. vele szemben vételár megfizetése iránt pert indított. Ennek eredményeként a **(település 3)-i** Törvényszék G.../2012./17. számú jogerős ítéletével jelen per felperesét, valamint további mellékkötelezetteket egyetemlegesen kötelezte 24.427.680,- forint vételár és járulékai megfizetésére. A felperes a vagyoni kártérítési igénye kapcsán egyrészt az A Kft. által vele szemben indított végrehajtási eljárásokban felmerült végrehajtási költségeket érvényesítette. Emellett a tulajdonát képező ingatlanra kifizetett építményadó megtérítését követelte, mert hivatkozása szerint a végrehajtási eljárásban az ingatlan lefoglalásra került, mely az értékesítés akadályát képezte. További vagyoni kártérítési igénye volt a felperesnek a 2015. június 30.-2018. március 11. napja közötti időszakban bérelt gépjárművek bérleti díjának költsége arra hivatkozással, hogy a folyamatban lévő végrehajtási eljárásokban a tulajdonát képező gépkocsik lefoglalására került sor. Az alperesek szerződésszegő magatartása kapcsán utaltak arra, hogy a **(település 2)-i** Törvényszék G.../2013. szám alatt hozott ítélete, majd a G.../2016/55. szám alatt meghozott jogerős ítélet a felperest megillető pótmunkadíj megfizetésének elmaradását, valamint a jogellenes kötbérlevonást megállapította, így alperesek szerződésszegése, mint felróható magatartás alapul szolgál a kárfelelősség megállapításához. A felperes az alperesekkel szemben a szerződésszegéssel okozati összefüggésben keletkezett vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelmének jogcímeiként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.). 318. § (1) bekezdését, az rPtk. 339. § (1) bekezdését, majd az rPtk. 301. § (5) bekezdését jelölte meg.
- [7] Az alperesek érdemi védekezésükben a kereset elutasítását kérték, vitatva a kártérítési igények jogalapját és összecszerűségét. Ellenkérelmükben kifejtették, hogy a vállalkozási szerződés alapján mindvégig jogszerűen és szerződészerűen jártak el, ennek következtében nem tanúsítottak olyan magatartást, amely a felperesek által hivatkozott kártérítési igényt megalapozná, a felperesek által hivatkozott jogerős ítélet az alperesek szerződésszegését nem állapította meg. Utaltak arra is, a vállalkozási szerződés alapján az alperesek fizetési kötelezettsége legkorábban 2010. december 10. napja után vált esedékessé, amikor a felperesnek a fizetési kötelezettsége az A Kft. felé már fennállt, ezért a felperesi késedelem és az alperesek magatartása között nincs ok-okozati összefüggés.

Az elsőfokú ítélet

- [8] A korábbi permegszüntetések nyomán az elsőfokú bíróság a perben kizárólag a felperes I. és II. rendű alperessel szemben fennálló, vagyoni kártérítésre irányuló kereseteit bírálta el, és ítéletével e kereseteket elutasította. A keresetek jogalapját illetően a felperes azon tényállítását vizsgálta, mely szerint alperesek szerződésszegő módon a felperessel megkötött vállalkozási szerződésekből fakadó vállalkozási díjat, pótmunkák díját határidőben nem fizették meg, ebből fakadóan a felperes saját beszállítója felé a kivitelezéshez felhasznált építőanyagok vételárát nem tudta határidőben rendezni. Ellene a beszállítója ezért indított pert, majd marasztalása nyomán végrehajtási cselekményeket foganatosítottak, melyek többletköltségeket okoztak számára. Ezeket, mint vagyoni károkat kívánta a felperes alperesekre tovább hárítani. A bíróság álláspontja szerint a Pp. 164. § (1) bekezdés

alapján a felperest ezzel kapcsolatosan bizonyítás terhelte, egyrészt az alperesek szerződésszegő magatartását, valamint az ezzel okozati összefüggésben érvényesíteni kívánt kártérítési igényt kellett bizonyítani annak összecszerűségére is kiterjedően. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperesek részéről azonban szerződésszegés nem állt fenn, mivel az előzményi perben alperesek hibás felperesi teljesítésre hivatkoztak, szavatossági jogot érvényesítettek, az elmaradó munkák költségének elszámolását sérelmezték és beszámítási kifogásokat is előterjesztettek. E perbeli jogvita elhúzódo elbírálása eredményeként csak a **G.../2016/55.** szám alatti ítélet jogerőre emelkedésével keletkezett alpereseknek végleges elszámolási-fizetési kötelezettsége, csak a jogerős ítélet alapján megállapított vállalkozói díjak és azok járulécai megfizetésére váltak kötelezetté az alperesek. Az elsőfokú bíróság megjegyezte továbbá, hogy a peradatok szerint a felperes irányában a kivitelezés időszakában részteljesítések is történtek, a felek közötti elszámolási vita kizárólag a felperesi teljesítés készre jelentését követően kiállított végszámra kifizetéséhez kapcsolódott. Az alperesi részteljesítésekből befolyt vállalkozói díjak így fedezetül szolgáltak a beszállító felé történő vételár kifizetésekre. A megrendelt anyagok vételára kiegyenlítésének elmaradása az alperesek által a kifizetett vállalkozói díjrészletek más célra történő felhasználása nem róható az alperesek terhére. A késedelmi kamatot meghaladó kárigényérvényesítés kapcsán a törvényszék kifejtette, a felperessel kötött vállalkozási szerződés végső elszámolásából eredően a jogerős ítélet alapján következett be az alperesek fizetési kötelezettsége, mely a tőkeösszeg utáni késedelmi kamat megfizetésére is kiterjedt. Ez kártérítési átalányként szolgál. Emellett az alperesek szavatossági igényérvényesítése, illetve a felperes által érvényesíteni kívánt pótmunkákkal kapcsolatos fizetési kötelezettség vitatása olyan jogellenes, szerződésszegő magatartásnak nem minősül, amely kártérítési felelősséget eredményezhetne. Mindez a felperesnek a késedelmi kamatigényt meghaladó kártérítési igényét többlettényállás hiányában kizárja. Az elsőfokú bíróság tehát elsődlegesen jogalap hiányában nem találta megalapozottnak a keresetet.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [9] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és az alperesek kereset szerinti marasztalását. Fellebbezése részletes indokolásában felperes alaptalannak és jogszabálysértőnek minősítette az elsőfokú bíróság azon megállapítását, mely szerint az alperesek részéről szerződésszegés nem történt. Az előzményi perben egyértelműen megállapításra került, hogy a felperes a kötbérterhes késedelem alól kimentette magát, tekintettel arra, hogy az építési naplóban olyan pótmunkákat rendeltek meg a felperesek, melyek az eredeti teljesítési határidő meghosszabbítását igényelték. A módosult határidőn belül a felperes teljesítette a pótmunkával kapcsolatos kötelezettségeit is. E pótmunkák nemcsak a szerződés műszaki tartalmát, hanem a teljesítési határidőt is módosították. Ehhez képest az alperesek a vállalkozói díjat jogos ok nélkül, szerződésszegő módon tartották vissza a továbbiakban. A felperes részéről felróható közrehatás nem merült fel, így az alperesi szerződésszegő magatartással kapcsolatban keletkezett teljes kár megtérítésére az alperesek kötelesek. Az előzményi perben a késedelmes fizetés kapcsán az alperesek kimentő okot nem tudtak felhozni. Felperes hangsúlyozta, a díjfizetési kötelezettség nem a per jogerős ítélettel történő lezárásával merült fel, az az anyagi jogi szabályok szerint a Ptk. 397. § (1) bekezdése alapján a vállalkozás teljesítésével esedékessé vált. Mindezt a peres eljárás megindítása nem befolyásolta. Alperesek jogszerűtlenül tartották vissza a vállalkozói díjat, e felróható magatartást a bíróság utólag megállapította. Az ítélet ezt deklarálja, az esedékessé válás azonban visszamenőleges hatállyal már bekövetkezett, ez tette indokolttá a késedelmi kamatfizetésre kötelezést is. A fizetési kötelezettség már a szabályszerűen kiállított felperesi végszámlán jelölt időponttól terhelte az alpereseket, ennek kiegyenlítésétlenül maradása közvetlen okozati összefüggésben áll azzal, hogy a felperes nem tudta beszállítója, az **A Kft.** felé az onnan követelt összeget megfizetni. Ennek okán indult végrehajtási eljárás a felperessel szemben, mellyel kapcsolatban olyan többletköltségek jelentkeztek, melyet vagyoni kárként kívánt tovább hárítani.

Hangsúlyozta, ezen kártételek együttes összege meghaladja az előzményi perben javára megítélt késedelmi kamat összegét, a késedelmi kamat káráltalány jellege folytán a teljes kártérítésre nem alkalmas. Az alperesi részteljesítésekkel kapcsolatos elsőfokú ítéleti hivatkozás kapcsán hangsúlyozta, álláspontja szerint ez szakkérdés, ugyanakkor sérelmezte, hogy a bíróság bizonyítási indítványát figyelmen kívül hagyta. Igazságügyi szakértő tudná megállapítani, hogy milyen mennyiségű és minőségű szigetelőanyag került beépítésre az alpereseknél, és annak a beazonosítása is szakértői vizsgálat tárgyát képezi, hogy ezen anyagok valóban az A Kft.-től származtak, és milyen értékben. További könyvszakértői vizsgálat világíthatott volna rá arra, hogy a felperes vállalkozási díjon felüli forrással nem rendelkezett, amely ezen anyagok ellenértékének kifizetését lehetővé tette volna. A számviteli törvény egyes szabályaira hivatkozva hangsúlyozta, nem volt abban a pénzügyi helyzetben, hogy önerőből fizesse meg a beszállító irányában a vételárkövetelést, joggal számíthatott az alperesi megrendelők vállalkozói díjfizetésére. Az építőiparban bevett szokás, hogy a vállalkozó az építési munkálatokhoz szükséges anyagokat a vállalkozótól úgy rendeli meg, hogy annak összegét a vállalkozói díjból fizeti meg alvállalkozó irányában. A pótmunkákra felhasznált anyag-költséggel együtt az A Kft.-nek összesen 39.000.000,- forint nagyságrendű követelése volt a felperessel szemben, mely a pótmunkák elrendelése előtti 22.500.000,- forintos nagyságrendről emelkedett meg. A megemelkedett követelésből 12.000.000,- forint engedményezési szerződések folytán így is megtérült az A Kft. számára, a fennmaradt különbözeti összeg felperessel szembeni behajtása során merültek fel azok a végrehajtási és egyéb költségek, melyek felperesnél kárként jelentkeztek. Fellebbezéséhez felperes csatolta az A Kft. 2019. szeptember 30-i nyilatkozatát arról, hogy ő a fennállt teljes tartozását utóbb kiegyenlítette, jelezve ezzel, hogy a tőle telhető jóhiszemű magatartást tanúsított a beszállító követelésének kiegyenlítése érdekében.

[10] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Az alperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az előzményi perben az alperesek az elszámolás követelésével és a szavatossági igény érvényesítésével szerződésszegést nem követtek el, csupán törvényes jogaikat gyakorolták. Az előzményi perben marasztaló ítélet kiterjedt a késedelmi kamatfizetésre is, mely káráltalány szerepet tölt be, felperes további kompenzációra nem tarthat igényt. Hangsúlyozták, a felek közötti jogvita csak a végszámla tekintetében alakult ki, ez nem akadályozhatta a felperest abban, hogy beszállítójának határidőben fizessen a korábbi részszámlák alapján megkapott díjakból.

A fellebbezési ellenkérelemre a felperes észrevételt nem tett.

Az ítélet tábla tényállás kiegészítése, és döntésének indokai

[11] Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását szükségesnek tartja kiegészíteni az előzményi perben hozott hatályon kívül helyező végzés, valamint a pert lezáró jogerős elsőfokú ítéletben megállapított egyes releváns tényállási elemekkel, továbbá az előzményi perben lefolytatott, kiterjedt szakértői bizonyítás folyamatának ismertetésével. Ennek megfelelően a jelen perben jelentőséggel bíró további tényállási elemek az alábbiak.

[12] A peres felek között 2010. tavaszán megkötött vállalkozási szerződések alapján végzendő homlokzatfelújításokat az alperesi társasházak pályázati úton finanszírozták, az 1/3 résznyi önerő mellett önkormányzati, illetve minisztériumi támogatásban részesültek. E támogatási szerződések alapján a támogató irányában az alpereseknek szigorú utólagos elszámolási kötelezettségük állt fenn. Ehhez kapcsolódik, hogy a lehető legoptimálisabb költségfordítással történő kivitelezés érdekében az alperesek pályázati eljárás útján, versenyeztetéssel választották ki a felperesi vállalkozót. A pályázati dokumentáció részét képezte a kivitelezést felügyelő alperesi megbízásból eljáró műszaki ellenőr által összeállított műszaki és ajánlattételi dokumentáció, melynek pontos ismeretében adta meg a már ismertetett fix díjakat tartalmazó árajánlatait a felperesi vállalkozó, mely az anyagárat is magában foglalta.

- [13] A kivitelezés folyamata során az építési napló 2010. július 20-i műszaki ellenőri bejegyzésében került sor először a síkpontossággal kapcsolatos alperesi igény közlésére, ezen kívül további utasításokat adtak alperesek a műszaki ellenőr révén az ablakkávák függőleges élének kialakítására, párkányok egyvonalba helyezésére, attikafal utólagos hőszigetelésére, a parapetes készülékek füstcső elvezetésének meghosszabbítására, és alulról hűtő mennyezetek kialakítására. E munkák elvégzéséhez kapcsolódóan a felperesnek az A Kft. beszállítótól eredetileg 22.000.000,- forint értékben rendelt anyag beszerzési költségei 39.000.000,- forintos nagyságrendűre emelkedtek. A peres felek egymás közötti egyeztetése az utólagos megrendelések kapcsán nem tért ki arra, hogy ezeket a munkarészeket a fix díjas szerződés mellett milyen módon számolják el, a felperes utóbb igazolható módon nem jelentett alperesek irányában anyagköltség-növekedéssel kapcsolatos többlet vállalkozói díjigényt. Mindezek elszámolása így a végelszámolásra maradt, mely során eltérően foglaltak állást a felek abban, hogy a munkákat a fix díjas vállalkozói díjon felüli pótmunkaként kell-e utólag, tételesen elszámolni, illetve e munkák elvégzésével együtt járó többlet időigény miatti - eredeti - határidő átlépés kötbérterhes szerződésszegésnek minősül-e. Ebből alakult ki a felek közötti díjvita a beruházás végelszámolása kapcsán. A felperes, az egyes alperesekkel szemben érvényesíteni kívánt pótmunkadíjának megfizetését az alperesek megtagadták, sőt kötbérigényt érvényesítettek, mely vállalkozói díjvisszatartást jelentett a végelszámolási összegből.
- [14] Erre tekintettel indította az előzményi pert a felperes, keresetében az I. rendű alperest 32.677.098,- forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni, melynek részét képezte pótmunkadíj, visszatartott vállalkozói díj, jogosulatlanul visszatartott kötbér miatti díjkövetelés, téves áfa elszámolás, illetőleg kártérítés. A jelen per II. rendű alperesével szemben a teljes követelés 11.820.545,- forintot tett ki, ennek ugyancsak részét képezte pótmunkadíj, a felperes álláspontja szerint jogosulatlanul levonásba helyezett késedelmi kötbér miatti díjkövetelés, téves áfa elszámolás, valamint kártérítés. A 2012. április 27. napján indított előzményi perben kiterjedt szakértői bizonyítás eredményeként elsődlegesen az tisztázódott, hogy az eredeti szerződési tartalomhoz képest az egyes alperesek milyen körben rendeltek meg pótmunkákat, melyek utólagos, tételes elszámolása a fix díjon felül megilleti a felperest. Ugyancsak szakértői bizonyítás világított rá arra is, hogy e pótmunkák milyen időszükségletet vontak maguk után, melyre nézve a késedelmi kötbérfizetési kötelezettség alól a felperes kimentette magát. Ez alapján már a **(település 1)-i** Ítéltábla a **Gf.../2016/3.** számú hatályon kívül helyező végzésében rögzítésre került, hogy felperest késedelmi kötbérfizetési kötelezettség nem terheli, ugyanakkor a teljes körű végelszámoláshoz a pótmunkák ellenértékének tételes szakértői felmérése még szükséges volt. A hatályon kívül helyező, másodfokú végzés szerint az összecszerűség tekintetében folytatódó újabb elsőfokú eljárásban további munkaigényes szakértői helyszíni felmérések, vizsgálatok elvégzése volt szükséges ahhoz, hogy a pótmunkákhoz rendelhető vállalkozói díj és anyagköltség összege pontosan megállapítható legyen. A szakértői vizsgálatok részletes leírását a **(település 2)-i** Törvényszék **G.../2016/55.** számú, pert lezáró ítéletének 13. oldal utolsó bekezdése, valamint 14. oldala részletesen tartalmazza. Mindezek eredményeként került abba a helyzetbe az elsőfokú bíróság, hogy a kellőképpen feltárt tényállás alapján 2017. december 21-én hozza meg a pert lezáró, elsőfokon jogerőre emelkedett ítéletét, mellyel az egyes alperesekkel szemben előterjesztett kereseti kérelmeknek túlnyomórészt helyt adva marasztalta alpereseket felperes javára. A felemelt keresetek közül az I. rendű alperessel szemben 41.694.305,- forintra irányuló igényhez képest 35.167.677,- forint összegben, míg a II. rendű alperes vonatkozásában a felemelt 17.784.384,- forint tökeköveteléshez képest 14.521.070,- forint összegben marasztalta az egyes alpereseket. A felemelt kereseti kérelmeket nagyobb részben azért találta megalapozottnak, mert csak a megismételt eljárásban az összecszerűségre tekintettel is teljes körűen lefolytatott szakértői bizonyítás támasztotta alá végül a felperesek ezen összegek erejéig fennálló követeléseinek megalapozottságát.

- [15] A fenti tényállás kiegészítés tükrében az ítéletábra az elsőfokú bírósággal egyező jogi álláspontot foglalt el a kereset és ezáltal a fellebbezés megalapozatlanságát illetően. Szükségesnek találta azonban az elsőfokú bíróságétól részben eltérő jogi indokok kifejtését.
- [16] A felperes keresetében az alperesekkel, mint megrendelőkkel 2010-ben kötött átalánydíjas vállalkozási szerződésekből származó kártérítési igényt érvényesített. Jelen per előzményeként a **(település 2)-i** Törvényszék G.../2016/55. számú jogerős ítéletében a felperesi vállalkozó javára az I. rendű alperest, mint megrendelőt 35.167.677,- forint vállalkozói díj és pótmunkadíj, valamint ezeknek 2011. április 1. napjától számított késedelmi kamata, míg jelen per II. rendű alperesét 14.521.070,- forint vállalkozói díj és pótmunkadíj, valamint ennek 2011. április 1. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. A felperes kártérítési keresetében jelen perben a megrendelők jogellenes magatartásaként az alperesek megelőző perben megállapított késedelmes teljesítését, mint szerződésszegést jelölte meg. Az elsőfokú bíróság a felperes kártérítési keresetét elutasította, mert álláspontja szerint az alperesek részéről a jogellenes magatartás, azaz a szerződésszegés nem volt megállapítható, tekintettel arra, hogy a korábbi per tárgya a vállalkozási szerződés elszámolása volt. A felperes fellebbezési hivatkozása miatt - miszerint a korábbi ítélet az alperesek szerződésszegését már megállapította, így az jelen perben nem vitatható - az ítéletábra vizsgálta az alperesek szerződésszegésre alapított kártérítési kötelezettsége fennálltát.
- [17] Jelen ügyben a 2013. évi CLXXVII. tv. (Ptk.) 1. § a) pontja alapján az 1959. évi IV. tv. (Ptk.) rendelkezései alkalmazandók, ahogy azt az elsőfokú bíróság is rögzítette. A szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére a Ptk. 318.§-a alapján a Ptk. 339.§-a irányadó, mely szerint a károsultnak kell bizonyítani a károkozó jogellenes (szerződésszegő) magatartását, a kárt, valamint a magatartás és a kár közötti okozati összefüggést, míg a károkozó a mentesülés körében bizonyíthatja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.
- [18] A felperesi károsult az alperesek jogellenes magatartásaként a vállalkozói díjjal kapcsolatos fizetési késedelmet, mint szerződésszegő magatartást jelölte meg. A Ptk. 277. § (1) bekezdése alapján érvényesen létrejött szerződéseket a tartalmuknak megfelelően teljesíteni kell (pacta sunt servanda). A felek szerződését a felek megállapodása, a jogszabályok (kógens, dispozitív) rendelkezései, és a szokások töltik ki tartalommal. Ha bármely tartalmi elem tekintetében a szerződés nem teljesül, azaz a kötelezettség szerződésszerű teljesítése elmarad, szerződésszegés valósul meg. A szerződésszegés tehát a teljesítés létszakához kapcsolódó jogintézmény, a szerződés teljesítésének valamilyen rendellenességét, fogyatékosságát jelenti. A szerződésszegés lényegét tekintve objektív tény, bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása kiváltja. A szerződés nem teljesül, vagyis a szerződésszegés bekövetkezik, ha a fél nem jut hozzá a szerződés tartalma szerinti szolgáltatáshoz, függetlenül attól, hogy ez a kötelezett magatartásán kívül eső tényezők vagy a kötelezett ellenőrzési körébe tartozó objektív vagy szubjektív körülmények miatt történt.
- [19] A szerződésszegés legalapvetőbb, a visszterhesség elvéből következő objektív jogkövetkezménye, hogy nem teljesült szolgáltatásért nem jár ellenszolgáltatás. A szerződésszegés esetén alkalmazható további jogkövetkezmények a szerződés teljesítésének követelése, visszatartási jog gyakorlása, elállás, felmondás, illetőleg kártérítési igény érvényesítése.
- [20] Az, hogy a szerződésszegés objektív tény, nem jelenti azonban azt, hogy a szerződésszegés jogkövetkezményei alól nincs helye kimentésnek. A jogkövetkezmények egy része a szerződésszegés objektív ténye folytán a kötelezett magatartásától vagy annak kimentésétől függetlenül is beáll, más jogkövetkezmények alól viszont kimentésnek van helye, és a kimentő okok is eltérő feltételeket fogalmazhatnak meg (Kommentár a Polgári törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 2014. 2. kötet, 1524. oldal). A szerződésszegésnek léteznek nevesített esetei, mint a jogosulti késedelem, a kötelezetti késedelem, hibás teljesítés, és ezekhez a felsorolt jogkövetkezmények kapcsolódhatnak.

- [21] A Ptk. 389. §-a alapján a vállalkozói díjfizetésre kötelezett megrendelő késedelembe esik, ha a teljesítési határidő eredménytelenül eltelt (Ptk. 298. §), azaz kötelezetti késedelem áll be. A késedelem, mint szerződésszegés esetén azon túlmenően, hogy a vállalkozó a díját követelheti, a Ptk. 299. § (1) bekezdése szerint a kötelezett köteles megtéríteni a jogosultnak a késedelemből eredő kárát, kivéve, ha bizonyítja, hogy a késedelem elhárítása érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 301. §-a szerint azonban a kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a kötelezett késedelmét kimenti. A kötelezetti szerződésszegés esetén tehát egymás mellett alkalmazható objektív jogkövetkezmény az elmaradt díj, és annak kamatának követelése, valamint felróhatóság esetén kártérítés érvényesítése. A kártérítési igény összecsúszásánál, azonban figyelembe veendő a késedelmi kamat (mint káráltány) megállapított összege is.
- [22] Az előzményi per eldöntötte, hogy a megrendelők, mint díjfizetésre kötelezettek késedelembe estek, és a bíróság az alpereseket a felperes által a szerződésszegés objektív jogkövetkezményeként érvényesített elmaradt vállalkozói díj, és annak késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. A jelen perben a felperes ugyanazon szerződésszegés további jogkövetkezményét, állítása szerint az azzal okozott további kárát érvényesítette. A felperes a korábbi perben kétségtelenül bizonyította, hogy az alperesek részéről a díjfizetési késedelem, és ezáltal a szerződésszegés - eltérően az elsőfokú bíróság megállapításától - megvalósult. Ennek időpontja a sikertelen végelszámolás időpontjához igazodik, a szerződésszegés tényét a bíróság utólagosan, a kiterjedt szakértői bizonyítás eredményeként tudta megállapítani. Ettől függetlenül a szerződésszegő magatartás, mely a felperesi kárigény alapjául szolgálhatott volna, már a végelszámolás időpontjában fennállt. A szerződésszegés, mint a kontraktuális kártérítési felelősség jogalapjának egy eleme tehát az alperesi oldalon a késedelemmel bekövetkezett, amikor a felperes végelszámolás szerinti vállalkozói díjigényét teljes egészében visszautasították.
- [23] A károkozó alperesek azonban a mentesülés érdekében a perben bizonyíthatták, hogy úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Azaz a jelen perben a kimentés körében volt vizsgálendő, hogy az elszámolási késedelem a felek közötti elszámolási vita miatt következett-e be, az átalánydíjas szerződésnél okszerű volt-e a megrendelői hivatkozás.
- Ahogy arra az ítélet tábla a **Gf.../2016/3.** számú hatályon kívül helyező végzésében rámutatott, az átalánydíjas szerződés jellemzője, hogy a felek a vállalkozói díjat végleges jelleggel a szerződés megkötésekor a vállalkozó előzetes kalkulációja eredményeként - egy összegben - meghatározzák, a fix díjtól pedig főszabály szerint a szerződési konstrukció lényegéből következően sem lefelé, sem felfelé eltérni nem lehet (BH2004. 249, BH2004. 322, BDT2005. 1192, BDT2008. 888).
- Átalánydíjas szerződésnél a díjváltozásra az adhat alapot, ha a megrendelő a szerződés megkötése után az eredeti tervdokumentációból adódó építési munkákhoz képest pótlólag megrendel munkatételeket, azaz új megrendelői igények jelennek meg (BH1996. 651, EBH2000. 2001, BH2003. 21, BH2004. 249). A pótmegrendeléssel a megrendelő sajátos utasítási jogát gyakorolja.
- [24] A kiegészített tényállásból kitűnik, hogy az alperesek képviselőjük, vagyis a műszaki ellenőr útján 2010. július 20-án építési naplóbejegyzéssel az eredeti fix díjhoz igazodó munkamennyiségekhez képest mindenképpen további munka- és anyagszükségletet igénylő vállalkozói tevékenységek elvégzését írta elő. A többletigényekről a felperes nem vitatottan értesült, ugyanakkor a felek között elmaradt egy egyeztetés, mely az utólagos síkpontosságra való igény költségeinek elszámolását, az átalánydíjas szerződés melletti pótmunkának való minősítését tisztázta volna. E körben azonban a felperest, mint építőipari szakvállalkozó céget a Ptk. 392. § (2) bekezdés szerinti tájékoztatási, figyelmeztetési kötelezettség terhelte, melynek azonban nem tett eleget, a peradatok a figyelmeztetési kötelezettség teljesítését nem támasztják alá. Nevezetesen a felperesnek tájékoztatnia kellett volna az alperesi oldalt, hogy az igényelt munka elvégzése pótmegrendelésnek minősül és milyen mértékben haladják meg az eredeti átalánydíjra kalkulált teljesítés mértékét, és ezek milyen többletköltségekkel (anyag és munkadíj) jár. A felperesi vállalkozó kezdeményezésére kellett volna tehát a feleknek a Ptk. 277. § (2) bekezdése szerint együttműködve egyeztetniük az

utólagosan megrendelt teljesítésekkel kapcsolatos elszámolási kérdésekről és tisztázniuk azt is, hogy ez milyen többletidő-szükségletet von maga után. Ennek hiányában az alperesek, akiket a saját támogatóik irányában szigorú elszámolás terhel, az eredeti átalánydíjas szerződési feltételek szerinti határidőket és elszámolási összegeket vették alapul, mert álláspontjuk szerint a teljes felületen való síkpontosság a vállalkozási szerződés hibátlan teljesítéséhez volt szükséges. Kétségtelen tény továbbá, hogy csak utólagos, részletes perbeli szakértői bizonyítás világított rá egyértelműen arra, hogy melyek a pótmunkáknak minősülő, az építési naplóban a műszaki ellenőr által írásban, hatályosan megrendelt teljesítési elemek, azaz nem a hibás teljesítés miatti javítási munkák. Az évekig elhúzódó perben, a kiterjedt tényfeltáró bizonyítás tudta csak tisztázni az alperesek számára is felismerhető módon a felperesnek járó pótmunkadíjak összegét, valamint, hogy mennyi a többletidő-ráfordítást igénylő pótmunkák időszükséglete, melyet kötbérmentes időszaknak kell tekinteni. Az alperesek a pótmunka megrendeléseikkel kapcsolatos felperestől elvárt tájékoztatás hiányában tehát nem nekik felróható módon kerültek szerződésszegési helyzetbe. Szerződésszegésük utóbb a perben bizonyítottá vált, mégis menthető okból tartották vissza a felperesnek járó összegeket, mivel felperestől a pótmegrendelések időszakában ezekkel kapcsolatban nem kaptak megfelelő szakszerű tájékoztatást. Az ítéletábra álláspontja szerint alperesek nem felróható módon jártak el, amikor a szigorú támogatói elszámolásra tekintettel mindaddig - saját álláspontjuk alapján nem számolták el a pótmunkadíjat, valamint késedelmi kötbért érvényesítettek - azaz ezzel visszatartották a vállalkozói díj kétséges, általuk vitatott részét, amíg a perben szakértői bizonyítással nem tisztázódott, hogy pontosan milyen összeg jár a felperesnek a végelszámolás eredményeként. Hangsúlyozza az ítéletábra, hogy az 5 éves időtartamú perben igen kiterjedt szakértői bizonyítás kellett mindehhez, azaz az alperesek késedelme nem felróható, a kárfelelősség alól kimentésük eredményes, azaz az alperesek a szerződésszegés objektív jogkövetkezményén túl (elmaradt vállalkozói díj és késedelmi kamat) további kártérítés fizetésére nem kötelesek.

- [25] A kifejtett fő indokolási szempontokon túl az ítéletábra szükségesnek tartja kitérni arra, hogy az okozati összefüggés kérdésében is kétséges a felperes jelen perben érvényesíteni kívánt kárigényének megalapozottsága. A felperes azt, hogy a díjához az elhúzódó perbeli végelszámolás kapcsán csak késedelemmel jutott hozzá okozati összefüggésbe hozta azzal, hogy saját beszállítója irányában fennálló vételárfizetési kötelezettségének nem tudott eleget tenni és emiatt az ellene indított per, majd pedig a végrehajtási eljárások során többletköltségei keletkeztek. Felperes abból indult ki, hogy az alperesektől neki járó díj fog fedezetül szolgálni a beszállítója felé fennálló anyagvétélár-tartozás kiegyenlítéséhez. Ezzel kapcsolatban a peres felek egymást közti szerződése egyedi rendelkezést nem tartalmaz, így azt a főszabályt kell alkalmazni, hogy a vállalkozói díj utólag, az eredményes műszaki átadást követően, vagyis a vállalkozás teljesítésével válik esedékessé [Ptk. 397. § (1) bekezdés]. A Ptk. főszabálya szerint a munkát a vállalkozó saját költségén végzi el. A diszpozitív szabályok lehetővé teszik, hogy a felek attól eltérjenek és a megrendelő bizonyos műszaki készségi fok elérése esetén szakaszolás szerint fizessen a vállalkozónak díjat, a felek ilyenkor valójában előlegfizetésben és annak feltételeiben állapodnak meg (Kemenes István: Az építési vállalkozási szerződések, Komplex Kiadó, Budapest, 2008., 22. oldal 2. pont). A jelen esetben is történt ilyen részelszámolás a felek között, a felperesnek tehát saját felelősségére kellett pontosan ütemeznie azt, hogy a beszerzett anyagok költségét, hogy tudja fedezni. Az építési vállalkozási szerződéses jogviszonyban a beépített anyagok a vállalkozó szolgáltatásának részét képezik, azok ellenértékére vállalkozói díj formájában tarthat igényt a megrendelőtől (**Szegedi** Ítéletábra Gf.III.30.469/2015/4. számú eseti döntés). A perbeli esetben az eredeti ütemezést meghaladóan pótmegrendelésekre is sor került, ezekről a felperes az építési naplóbejegyzésekből értesült, és azokat pótmunkának tekintve végezte el. A pótmunkák elszámolása azonban átalánydíjas szerződés esetén is utólagos, tételes felméréssel történik, a kivitelezőnek bizonyítania kell, hogy a megrendelő pótlólag mikor, milyen műszaki tartalommal, mely munkákat rendelte meg, továbbá,

hogy ezek maradéktalanul elvégzésre kerültek, és ezért részére milyen összegű pótmunkadíj számítható fel (BDT2008. 1888 számú eseti döntés II. pont). E hivatkozott bírói gyakorlat alapján tehát a felperestől, mint professzionális építőipari szakcégtől elvárható lett volna, hogy előzetesen saját felmérést végezzen a megrendelt pótmunkákhoz kapcsolódó anyagköltség finanszírozását illetően, és ha megfelelő saját fedezet nem áll rendelkezésére, úgy a szükséges anyagköltséget a megrendelőtől előleg útján igényelje, vagy más módon (pl. gyorskölcsön-felvétel) biztosítsa. Hangsúlyozza az ítéletábra, a beépített anyagot a vállalkozónak kell főszabály szerint saját költségén beszereznie, ettől eltérő diszpozitív szabályozást a felek a pótmunka-megrendelések kapcsán nem alkalmaztak. A felperesi vállalkozónak kellett tehát előfinanszíroznia a beépített anyagot, annak ellenértékét az utólag elszámolásra kerülő vállalkozói díjigénye keretében érvényesítheti. Ilyen szerződési konstrukció esetén önerőből kell finanszíroznia a vállalkozónak az anyagköltséget, ezzel kapcsolatban elvárható, hogy saját erőből biztosítson hozzá fedezetet, neki kell megvennie saját vagyona terhére az anyagot, és kellő előrelátással tudnia kell, hogy ezt a költséget csak később, a végelszámoláskor érvényesítheti. A perbeli esetben lényeges többlettényállási elem, hogy a pótmegrendelésekkel kapcsolatos elszámolási feltételek tisztázatlansága okozta a végső elszámolás elhúzódását, mely elsősorban a felperesi szakcégnak felróható okból a már kifejtettek szerint a tájékoztatási, figyelmeztetési kötelezettség elmulasztására vezethető vissza. Az ítéletábra álláspontja ezzel kapcsolatban, hogy elvárható lett volna a felperestől a pótmegrendeléshez kapcsolódó anyagszükséglet pontos felmérése és, hogy ez milyen többletköltségekkel jár, továbbá, hogy erről tájékoztassa az alperesi megrendelőket, tisztázva ezzel a végső elszámolás feltételeit. A bizonytalan jogi helyzet elszámolási vitához vezetett és ez egyúttal a díjfizetés elhúzódását is okozta. A felperes a pótmegrendelés elfogadásakor lényegében többlet kockázatot vállalt, amikor az utólagos tételes elszámolása elfogadásában, és a többlet díjkövetelése azonnali teljesítésében bízva, saját vagyoni fedezet hiányában szerezte be a jelentős költségű többletanyagot. Mindezekre tekintettel a felek elhúzódó végelszámolási díjvitája valójában még okozati összefüggésbe sem hozható azzal, hogy a felperes a szakcégtől elvárható előrelátást nélkülözve járt el, és nem tudta a rövid, 30 napos lejáratkor önerőből az anyagvétellátat teljesíteni. A felek végelszámolásának elhúzódása az ezzel kapcsolatos alperesi szerződésszegés mindezekre tekintettel nem hozható közvetlen okozati összefüggésbe azokkal a többletköltségekkel, melyek az anyagbeszerzéshez kapcsolódó vétellárfizetés elmaradása nyomán jelentkezett a felperesi oldalon.

- [26] A felperes perbeli követelése tehát valóban jogalap hiányában, de a kifejtett eltérő jogi indokok miatt nem megalapozott. Az ítéletábra ezért a Pp. 253. § (2) bekezdésre történt hivatkozással az elsőfokú bíróság érdemben helyes rendelkezést tartalmazó ítéletét a jogi indokolás kiigazításával helybenhagyta.
- [27] Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljáró és írásban fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő alperesek másodfokú eljárási költségének megtérítésére. Az ügyvédi munkadíjak összegét az ítéletábra az egyes alperesekre nézve külön-külön, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pont, valamint (5) és (6) bekezdés alapján határozta meg, mivel az alperesek nem voltak a perben egységes pertársak.
- [28] A felperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán a fellebbezési illetéket előzetesen nem róta le, fellebbezése azonban eredménytelennek bizonyult, így a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján a teljes fellebbezési illeték utólagos megfizetésére köteles a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint a 15. § (1) és (3) bekezdés szabályai szerint.
- [29] Az ítéletábra a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el a 74/2020 (III.31.) Korm. számú rendelet 29.§ (2) bekezdése alapján, mert a felek külön felhívás ellenére közös kérelmet nem nyújtottak be tárgyalás megtartása iránt.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.. Tolna András s.k.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró